Socialbyrån som försvann

DEBATTEN OM SOCIALTJÄNSTEN FORTSÄTTER

Vi som har erfarenhet från socialtjänsten sedan några decennier tillbaka kommer väl ihåg detta med klienter som liksom ”ägdes” av socialbyrån, som aldrig var fria, utan det fanns alltid någon tjänsteman som hade synpunkter – och makt när det gäller det mesta i tillvaron. De negativa tolkningarna var ofta förekommande.
Vi försökte komma ifrån det genom att ha utredningsenheter och utförarenheter. Ingen skulle både vara åklagare, domare och verkställare samtidigt. När väl beslutet om insats var fattat så skulle den som skulle utföra stödet kunna börja om från början i kontakten och inte vara belastad av att ha varit den som fattat beslut som gått emot den enskilde. Jag har tillhört dem som inte tycker om detta åtskiljande av utredande och åtgärdande. En utredning kan ju i sig vara en åtgärd – ett samtal som leder till förändring. Dessutom blir det så många gånger som klienten ska berätta sin historia för idel nya personer. Men jag har haft förståelse för att man letat efter lösningar på problemet med en socialtjänst med så mycket makt lagd på en enhet.

Allt fler expertverksamheter har sedan dess byggts upp. Experter på utredande och experter på olika slags utförande. Där finns utredningsgrupper, barnlotsar, barnrättscentrum, familjestödsenheter, familjecentraler, utredningscenter för unga lagöverträdare och så hela floran av frivilligverksamheter, brottsofferstöd, kvinnojourer, manscentrum etc.

Men nu börjar en annan bild träda fram. För en tid sedan träffade jag en polis som arbetade i polisens brottsoffergrupp och han förstod inte varför det på alla möten runt den drabbade kom så många från socialtjänsten. Han förstod inte, att samtidigt som man pratar om besparingar, så kunde det

komma 5 – 10 personer, var och en med sitt specialuppdrag. Alla skulle kontaktas var och en för sig och var och en utifrån sitt sätt att arbeta. Olika familjemedlemmar hänvisades till olika enheter. Trots mängden så var det aldrig någon som kunde vara kontaktperson, någon som han och brottsoffret kunde ta förstahandskontakt med. Resultatet blev ofta att den brottsdrabbade drog sig ur stödet.
I ett annat sammanhang mötte jag en flicka som tyckte det var jobbigt att för varje gång det var problem med hennes föräldrar så skulle ny kontakt tas, nya handläggare och ingen som hon kunde ringa för att få goda råd. Ambitionen att utredningar inte ska ligga oändlig tid har lett till krav på snabb inledning och snabbt avslut. Ingen ska behöva gå omkring och vara ett ”ärende”.
Men vad händer med dem som lever i dysfunktionella familjer där det ibland är bra och ibland är dåligt. Varje gång ska ärendet öppnas och avslutas. Jag har sett många socialarbetare ha klientkontakter vid sidan om, kontakter som aldrig registreras eftersom det numera inte finns något sätt att registrera det som inte är ett ärende och inte är beslutad stödkontakt.

Det är också sällan status i att vara generalist utan finare att vara specialist. Förut kunde åtminstone försörjningsstödsenheterna ha ett generalistuppdrag men de har blivit alltmer lika försäkringskassan. Ett lagbundet uppdrag gäller och ingenting annat.
Hur ska vi göra för att inte hamna i det gamla med ”socialtjänstens barn” men inte heller i det nya fragmenterade? Finns någon tredje väg?
Jag tänker på frågan när jag går till min vårdcentral för min årliga kontroll. Jag är listad där och ständigt aktuell utan att det är något ”ärende”. I receptionen känner de igen mig, kan tom mitt folkbokföringsnummer och läkaren kan snabbt ge hjälp för åkommor som jag i stunden kommer på att jag nog behöver hjälp med också. Det är inte så ofta jag tycker att sjukvården borde stå modell för socialtjänsten. Men kanske vi

har en del att hämta från vårdcentralerna.

Carin Flemström